

VERZOEKSCHRIFT

om een burgerassemblee te organiseren
die de burgervragen zal voorstellen die zullen worden voorgelegd
aan de volksraadpleging
over de institutionele hervormingen voor de toekomst van België

Ingediend door
Alain GLIBERT
rue Vinâve 7, 4460 Grâce-Hollogne
alain.glibert@recit.be
0471.73.09.87

21 septembre 2021

1.- INLEIDING

In maart 2020 werd bij de senaat een verzoekschrift ingediend om de organisatie van een "G100"-burgersassemblee (vergelijkbaar met de G1000) te ondersteunen.

Op 29 januari 2021 lanceerde de beweging "Renew Belgium" een federale petitie voor "de organisatie van een burgerassemblee die zal debatteren over onze toekomst en een hervorming van onze democratische instellingen"

Gezien de urgentie van het organiseren van een dergelijk burgerassemblee in het kader van de 7e staatshervorming, neem ik het initiatief tot het onderhavige verzoek, dat bedoeld is als aanvulling op de vorige acties.

2.- DE CONTEXT

2.1.- De burgers

De Belgische democratie is gebaseerd op het principe van de representativiteit. Momenteel echter, staat de huidige vorm van « toeschouwersdemocratie » steeds meer onder druk. De dalende opkomst bij de verkiezingen (ondanks de stemplicht), het verlies aan vertrouwen in democratische instellingen, de daling van het aantal partijleden, de toenemende protesten tegen beslissingen, enz., zijn allemaal symptomen van een louter representatieve democratie die hoe langer hoe minder efficiënt is.¹

Stefaan Walgrave² stelt stelling dat vanuit het gezichtspunt van de burgers *“niet de democratie maar wel **de representatie het probleem is**”*. Volgens hem is er een wantrouwen dat zich vooral richt op de representanten. *“Er is daarom wél een **probleem met de interfaces** tussen de samenleving en het beleid en vooral partijen en politici zijn de gebeten hond.”*

Vincent de Coorebyter³ meent dat *“de crisis van de vertegenwoordiging een **crisis van het delegeren is**: het is niet langer vanzelfsprekend om je lot toe te vertrouwen aan mensen die in principe beter geïnformeerd zijn, aan professionals op het gebied van compromissen of van het algemeen belang.”* M.a.w. *“de instellingen blijven bestaan, maar het woord dat ze belichamen of verspreiden is twijfelachtig, verdacht of wordt zelfs systematisch aangevallen.”*

Benoit Derenne⁴, van zijn kant, wijst erop dat *“in deze tijden van globalisering, die elke vorm van bestuur uiterst ingewikkeld maakt en sommigen onzeker of angstig maakt over de toekomst, hebben burgers steeds meer het gevoel dat zij **de grip op hun toekomst aan het verliezen zijn**, zowel op persoonlijk als op collectief vlak. Dit **gevoel van onmacht** verspreidt zich ook onder de verkozen vertegenwoordigers.”*

2.2. De Commissie democratische vernieuwing en burgerschap van de Senaat

In zijn *“informatieverslag over de noodzaak om ons democratisch systeem te moderniseren door de representatieve democratie aan te vullen met meer burgerparticipatie in de besluitvorming op de verschillende bevoegdheidsniveaus alsook in de samenleving”* doet de Senaat 57 aanbevelingen.

In het kader van dit verzoekschrift richten ik mijn aandacht op aanbevelingen 25, 26 en 32.

1 Belgische Senaat, dossier 7-117/4 dd 31 mei 2021

2 Belgische Senaat, dossier 7-117/6, hoorzitting van 27 januari 2020

3 Belgische Senaat, dossier 7-117/6, hoorzitting van 27 januari 2020

4 Belgische Senaat, dossier 7-117/6, hoorzitting van 10 februari 2020

(25) “De Senaat vraagt om andere vormen van volksraadplegingen te onderzoeken die aansluiten bij de **deliberatieve processen** als instrumenten, waaraan alle stemgerechtigden op een bepaald grondgebied kunnen deelnemen. Zo kunnen **burgers een duidelijke en uitgesproken mening geven over een onderwerp dat hen rechtstreeks aanbelangt**. Dergelijke vormen van volksraadplegingen kunnen betrekking hebben op aangelegenheden van grondwettelijke aard, maar niet alleen daarop.

De Senaat stelt dat het voordeel van het systeem van volksraadplegingen hierin ligt dat het **een pedagogische waarde** heeft die op geen enkele andere manier wordt geëvenaard: het zet de verkozenen aan om zo duidelijk mogelijk te communiceren met de bevolking, en de kiezers om de debatten te volgen, zich te informeren en zich te interesseren voor de politiek. De Senaat vraagt daarom om **een stevige informatieve inspanning te leveren.**”

(26) “De Senaat vraagt om **de vragen die in de volksraadpleging worden gesteld, goed voor te bereiden. Eventueel kunnen burgers hierbij betrokken worden ...**”

(32) “(...) **burgers via de Senaat te betrekken bij de denkoefeningen over de toekomstige staatshervormingen**. Momenteel is de manier waarop over onze staatshervormingen wordt onderhandeld, een akkoord wordt bereikt en gestemd immers ondoorzichtig voor de burgers. De Senaat vraagt om de burgers een cruciale rol te laten opnemen in toekomstige staatshervormingen. **Een dergelijke burgerassemblee die plaatsvindt in de Senaat zou hiervoor het ideale forum kunnen bieden.**”

2.3.- De volksraadpleging van december 2021

Ministers Annelies Verlinden en David Clarinval zijn belast met de institutionele hervormingen voor de toekomst van België. Doel is de weg voor te bereiden voor 2024 en de volgende parlamentsverkiezingen, zodat bepaalde artikelen van de Grondwet kunnen worden herzien. Daartoe is in december 2021 een grote volksraadpleging gepland.

De grote lijnen van deze raadpleging zijn reeds uitgezet met tien deskundigen. Voornamelijk grondwetspecialisten en politieke wetenschappers. De vragen zijn nog niet geformuleerd, maar zij zouden betrekking moeten hebben op de solidariteit tussen de regio's, een eventuele federale kieskring, de regionalisering van bepaalde bevoegdheden of, omgekeerd, een herfederalisering. Franstalige en Nederlandstalige **universiteiten moeten worden betrokken bij de precieze formulering van de vragen.**

Voor de verwerking van de antwoorden zal, zo legt Kamerlid Sander Loones uit, **gebruik worden gemaakt van kunstmatige intelligentie**. Een geloofwaardige informatie, want hoe zouden anders enquêtes kunnen worden verwerkt waarvan het invullen 30 minuten tot een uur duurt?

Ik onthoud dus dat :

- de vragenlijst is bedoeld als **richtsnoer voor het beleid van de federale regering** inzake vraagstukken die voor haar leden van belang zijn en **niet zozeer als antwoord op de vragen van de burgers**;
- de **raadpleging zal niet worden voorafgegaan door een brede voorlichtingscampagne**, conferenties, debatten, enz., wat een vereenvoudigde vragenlijst (multiple choice, attitude vragenlijst) en **een transparante verwerking van de antwoorden uitsluit**.

Over dit onderwerp zei David Van Reybrouck⁵, mede-organisator van de G1000 in 2011-2012 : *”Terwijl de regeringscrisis van 2010-2011 uitsluitend over communautaire kwesties ging, heeft deze onlineconsultatie drie hoofdthema’s opgeleverd. Verrassend genoeg waren de thema’s die de burgers hadden aangegeven geenszins communautair van aard, wat wijst op een kloof tussen de agenda van de burgers en de agenda van de politieke partijen. De thema’s waren immigratie, sociale zekerheid en welvaart in crisistijden.”*

3.- HET VERZOEKSCRIFT

3.1.- Formulering

Ik verzoek de Senaat een burgerassemblee te organiseren die de burgervragen zal voorstellen die zullen worden voorgelegd aan de volksraadpleging over de institutionele hervormingen voor de toekomst van België (zie 2.3).

3.2.- Rechtvaardiging

De volksraadpleging is het ideale evenement om de eerste stappen te zetten in de participatieve democratie. Door de burger vanaf het begin bij het proces te betrekken zal zijn of haar vertrouwen in de representatieve democratie worden hersteld, zal de geloofwaardigheid van de regering vergroten bij de voorbereiding van een hervorming die beantwoordt aan de verwachtingen van de burgers, zal een massale deelname aan de raadpleging worden gewaarborgd en zal de steun van het publiek voor de conclusies van de raadpleging versterken.

Dit verzoekschrift sluit aan bij aanbeveling 32 van het informatief rapport van de Senaat, namelijk *“(...) burgers via de Senaat te betrekken bij de denkoefeningen over de toekomstige staatshervormingen. (...)”* (zie 2.2).

3.3.- De rol van de Senaat

Ik erken de bevoegdheid van de Senaat en stel voor dat de instelling de volledige organisatie van de burgerassemblee op zich neemt en het evenement in samenwerking met het maatschappelijk middenveld aanstuurt.

3.4.- De organisatie van de burgerassemblee

Ik beschik niet over de deskundigheid om de organisatie van de burgerassemblee voor te stellen en beveel aan onder meer David Van Reybrouck als adviseur aan te werven.

Daarnaast zou ik willen voorstellen :

- de vorming van een assemblee in twee fasen;
 - de samenstelling van een lijst van vrijwillige burgers;
 - de samenstelling van een gestratificeerde steekproef van een honderdtal burgers door loting;
- de oprichting van een coördinatiebureau bestaande uit verkozenen, vertegenwoordigers het maatschappelijk middenveld, consultants, academici, ...;
- het houden van de burgerassemblee gedurende meerdere weekenden;
- de media-aandacht voor het evenement;
- de organisatie van debatten en conferenties;
- het ter beschikking stellen van een digitaal platform om voorstellen van burgers te verzamelen (vóór de aanvang van de werkzaamheden van de burgerassemblee).

5 Belgische Senaat, dossier 7-117/6, hoorzitting van 25 mei 2020

3.5 – De processtappen

Ik pretendeer niet het verloop van het proces te bepalen en beperk me tot de grote lijnen. Ik laat het aan de Senaat en/of het coördinatiebureau over om een gedetailleerd tijdschema op te stellen.

2021/10	Selectie van partners: verkozenen, maatschappelijk middenveld, consultants, academici, enz.
	Oprichting van het coördinatiebureau
	Rondetafelgesprek met de partners op televisie
	Ontwikkeling van het digitale platform
2021/11	Ontwikkeling van het digitale platform
	Mediacampagne, uitnodiging aan burgers om zich voor de assemblee op te geven
	Registratie van de vrijwillige burgers
	Mediacampagne, presentatie van het digitale platform
	Werkzaamheden van het coördinatiebureau
2021/12	Mediacampagne, opening van het digitale platform (2 weken)
	Sluiting van de inschrijvingen, gestratificeerde loting
	Informatie van de leden van de assemblee en presentatie van het verloop van de assemblee
	Werkzaamheden van het coördinatiebureau
2022/01	Bijeenkomsten van de burgerassemblee
	Mediacampagne
	Werkzaamheden van het coördinatiebureau
2022/02	Bijeenkomsten van de burgerassemblee
	Mediacampagne
	Werkzaamheden van het coördinatiebureau
2022/03	Conclusies van de burgerassemblee
	Restitutie van de aanbevelingen van de burgerassemblee
	Ontwikkeling van de vragenlijst voor openbare raadpleging

CONTACT

Alain GLIBERT
rue Vinâve 7, 4460 Grâce-Hollogne
alain.glibert@recit.be
0471.73.09.87